Tekst 2 Waarom zijn juist vrouwelijke thrillerschrijvers zo succesvol?

(1) Wie kijkt naar de lijst met bestverkochte Nederlandse thrillers van de afgelopen tien jaar, moet concluderen dat vrouwelijke schrijvers het genre domineren. In de top 10 staan maar liefst acht vrouwen. En Baantjer. En Suzanne Vermeer, van wie we niet weten wie er achter het pseudoniem schuilgaat.

(2) Uit cijfers van de CPNB bleek vorige week dat de verkoop van Nederlandstalige fictie in 2022 afnam, terwijl boeken in het Engels steeds beter verkochten. De thriller van eigen bodem kan redding bieden voor het boekenvak, want dit jaar komen bijna alle belangrijke Nederlandse thrillerauteurs, zoals Esther Verhoef, Saskia Noort, Marion Pauw en Loes den Hollander, met een nieuw boek. Goed nieuws, zou je denken.

(3) Vreemd genoeg wordt er in Nederland door de andere schrijvers en recensenten uit de literaire wereld nog altijd neergekeken op de door een vrouw geschreven psychologische thriller. Gert Jan de Vries, thrillerrecensent voor *NRC*, nam de term “oestrogeenthriller” in de mond en schrijfster Connie Palmen zei in een talkshow dat de thriller “leeft bij de gratie van het cliché”. Schrijver Tomas Ross liet in 2019 op een blog weten dat “de hausse aan thrillerschrijfsters (...) veel vertrutting in het genre” heeft opgeleverd. “Ze staan niet aan de top omdat ze de beste thrillers schrijven, maar omdat ze sterke uitgevers hebben met veel marketingpower”, stelde Henk Vlaming, thrillerredacteur van *De Leesclub van Alles*, in 2020 in *de Volkskrant*. “Binnen de thrillerwereld worden vrouwelijke auteurs die goed verkopen niet voor vol aangezien”, zei Saskia Noort in datzelfde jaar, ook in *de Volkskrant*. “We zijn een bedreiging, of geen échte thrillerschrijvers, we zijn te soft, te commercieel.”

(4) Waarom worden deze thrillers van vrouwelijke hand in Nederland met dedain bekeken? Het is een vraag die mij als debutant in het genre interesseert – mijn thriller *Het perfecte zusje* ligt sinds deze week in de winkel.

(5) “Vertrutting van het genre? Dat is dikke vette onzin”, reageert Sander Verheijen, thrillerliefhebber en hoofdredacteur van boekensite en lezerscommunity *Hebban*, als ik hem hierover bel. “Het zijn opmerkingen geboren uit jaloezie van de oude garde Nederlandse thrillerschrijvers die zagen dat hun markt, die al niet groot was, werd overgenomen door vrouwen.” Volgens Verheijen is in Nederland te lang gedacht dat thrillers door mannen geschreven moesten worden. Daarin liepen we achter op de Verenigde Staten, waar een auteur als Patricia Cornwell in de jaren negentig al populair was.

(6) Waarom juist de vrouwelijke thrillerschrijver het zo goed doet in ons land heeft allereerst te maken met een simpel sommetje. “Er zijn meer vrouwelijke lezers dan mannelijke. En vrouwen lezen vrouwen”, zegt Verheijen. “Iedere lezer is toch

op zoek naar herkenning." Puur kijkend naar de verkoopcijfers zou je kunnen zeggen: als schrijver moet je het hebben van de 45-plusvrouw.

(7) In de psychologische thriller is het hoofdpersonage vaak een zelfstandige, vrijgevochten vrouw die te maken krijgt met problemen in de privésfeer, waardoor de onderlinge verhoudingen op scherp komen te staan. "*Domestic noir*"[1] wordt dit genre ook wel genoemd.

(8) De Britse auteur Julia Crouch bedacht deze term in 2013 om haar eigen werk te typeren. Volgens haar speelt het *domestic noir*-genre zich "voornamelijk af in huizen en op het werk, houdt het zich grotendeels (maar niet uitsluitend) bezig met de vrouwelijke ervaring, is het gebaseerd op relaties en gaat het uit van een breed-feministische opvatting dat de huiselijke sfeer een uitdagende en soms gevaarlijke omgeving is". Oftewel: het is niet de seriemoordenaar die je moet vrezen, maar je jaloerse echtgenoot.

(9) Is dit de vertrutting waar Tomas Ross op doelde? Want inderdaad: in deze categorie psychologische thrillers is vaak geen sprake van wilde achtervolgingen, politieke vetes, drugsbaronnen en rechercheurs met een alcoholprobleem.

(10) Het is goed te verklaren waarom juist vrouwelijke thrillerschrijvers inspiratie putten uit huis-tuin-en-keukensituaties: misdaad ís ook vaker persoonlijk voor vrouwen. Elk uur worden vijf vrouwen vermoord door een partner of een familielid, meldde een rapport van de Verenigde Naties. In de media is er momenteel veel aandacht voor dit gegeven. "Vrouwen zijn altijd alert op gevaren. Daarom schrijven zij er meer over. En misschien indringender", zei de Amerikaanse bestsellerauteur Karin Slaughter ooit in een interview.

(11) Vrouwelijke auteurs zijn beter in staat om geloofwaardig over dit soort angstgevoelens te schrijven, meent de Spaanse Elena Avanzas Álvarez, die aan de Universidad de Oviedo onderzoek doet naar vrouwen in de misdaadliteratuur. "Alle vrouwen kennen het gevoel dat ze 's avonds op straat een inschatting moeten maken of ze veilig zijn. Thrillers haken in op die angsten en spelen ermee. En dat is lekker. Als lezer kruip je in de rol van de hoofdpersoon, maar wel vanuit de veiligheid van je eigen huis. Elk moment kun je het boek wegleggen en een aflevering van de comedyserie *Friends* gaan kijken."

(12) Dat deze boeken zich niet afspelen op het wereldtoneel maar in een Vinex-wijk[2], betekent niet dat we ze moeten afdoen als onbelangrijk geneuzel. Want dat is nogal denigrerend. "Alfred Hitchcock[3] gebruikte ook *domestic noir*-verhalen als inspiratie voor zijn films, met het idee dat er gevaar schuilt in het alledaagse", zegt Avanzas Álvarez.

(13) Vaak loopt het hoofdpersonage tegen zaken aan waar vrouwen vandaag de dag mee worstelen. Of het nou gaat om een echtscheiding, scheve machtsverhoudingen of alle rollen die vrouwen moeten vervullen: van succesvolle werknemer tot zorgzame moeder. In die zin is de betekenis van deze boeken in de populaire cultuur van groot belang. Volgens thrillerauteur en tweevoudig Gouden Strop-winnaar[4] Marion Pauw zie je in een thriller bovendien dat de vrouwelijke hoofdpersoon zich van dat juk bevrijdt.

"Ze stapt uit het stramien en moet uit een ander vaatje tappen."

(14) Dat thrillers minder aanzien genieten ten opzichte van romans komt doordat recensenten in het Nederlandse taalgebied erg bezig zijn met of iets literatuur is of niet, meent Sander Verheijen. "Dat zie je nergens ter wereld zo heftig als bij ons."

(15) "In Nederland wordt de thriller door de literaire elite nog steeds gezien als een streekromannetje", zegt auteur Tomas Ross. Komt dat volgens hem door de "vertrutting"? "Met die eerdere uitspraak doelde ik op de kwaliteitsvermindering van het genre, doordat uitgevers opeens massaal thrillers van vrouwen uitbrachten na het succes van Saskia Noort en Simone van der Vlugt." Veel ervan was "formulewerk, zoals in een bouquetreeks" [5], zegt de schrijver. "Maar er zijn ook genoeg goede vrouwelijke schrijvers, zoals Marion Pauw en Anya Niewierra."

(16) Dat het plotgedreven verhaal per definitie minderwaardig lijkt te zijn is onterecht, benadrukt Marion Pauw. "Eigenlijk zou ik willen beweren dat het schrijven van een goede thriller lastiger is dan het schrijven van een roman. Een actiescène elegant op papier krijgen is verschrikkelijk lastig." Daar sluit ik mij volledig bij aan.

Anna van den Breemer, de Volkskrant, 4 februari 2023

Anna van den Breemer is journalist en auteur van diverse non-fictieboeken en de thriller Het perfecte zusje*.*

noot 1 *Domestic noir*: literair subgenre binnen de misdaadromans dat zijn oorsprong vindt in de '*film noir*', een stijl van vooral misdaadfilms die in de jaren 40 van de twintigste eeuw tot ontwikkeling kwam

noot 2 Vinex-wijk: nieuwbouwwijk, gebouwd na 1990 (door velen als saai en eenvormig gezien)

noot 3 Alfred Hitchcock: beroemde Britse filmregisseur van wie sommige films tot de '*film noir*' kunnen worden gerekend

noot 4 Gouden Strop: literatuurprijs voor de beste (oorspronkelijk) Nederlandstalige spannende roman

noot 5 bouquetreeks: reeks van clichématige boekjes met zeer romantische fictie

Tekst 2 Waarom zijn juist vrouwelijke thrillerschrijvers zo succesvol?

"Vreemd genoeg wordt er in Nederland door de andere schrijvers en recensenten uit de literaire wereld nog altijd neergekeken op de door een vrouw geschreven psychologische thriller." (regels 23-28)

1p **12** Waarom is het vreemd dat er in Nederland nog altijd wordt neergekeken op dergelijke boeken, gelet op alinea 1 en 2?
Het is vreemd, omdat Nederlandse psychologische thrillers van vrouwelijke schrijvers

A de Engelstalige boeken qua verkoopcijfers overtreffen.
B een wezenlijke rol spelen binnen het Nederlandse boekenvak.
C populairder zijn dan vergelijkbare boeken in het Engels.
D sneller op de markt komen dan boeken uit andere genres.

In alinea 3 staan negatieve typeringen van vrouwelijke thrillerschrijvers en hun boeken.

3p **13** Citeer uit alinea 3 drie negatieve typeringen van deze **boeken** en drie negatieve typeringen van deze **schrijvers**.
Neem de nummers uit de tabel over en zet je antwoord daarachter.
Let op: je mag ieder citaat maximaal een keer geven.

boeken	(1a)
	(1b)
	(1c)
vrouwelijke thrillerschrijvers	(2a)
	(2b)
	(2c)

In alinea 4 tot en met 7 staan ook neutrale omschrijvingen van boeken van vrouwelijke thrillerschrijvers.

2p **14** Citeer uit alinea 4 tot en met 7 twee verschillende woord(groep)en die worden gebruikt om deze boeken op neutrale wijze te omschrijven.
Gebruik per citaat maximaal vijf woorden.

"Waarom worden deze thrillers van vrouwelijke hand in Nederland met dedain bekeken?" (regels 53-55)

1p **15** Noteer een antwoord dat je op deze vraag kunt geven, gelet op alinea 5.

De tekst kan na de inleiding met onderstaande kopjes worden onderverdeeld in vijf opeenvolgende delen.
Deel 1: Vraagstelling over boeken van vrouwelijke thrillerschrijvers
Deel 2: Verklaring populariteit boeken van vrouwelijke thrillerschrijvers
Deel 3: Karakterisering boeken van vrouwelijke thrillerschrijvers
Deel 4: Maatschappelijke relevantie boeken van vrouwelijke thrillerschrijvers
Deel 5: Nederlandse boeken volgens Nederlandse experts

1p **16** Bij welke alinea begint deel 3?

1p **17** Bij welke alinea begint deel 5?

Een kritische lezer zou een kanttekening kunnen plaatsen bij de betrouwbaarheid van de uitspraken die worden gedaan in alinea 6.

1p **18** Welke kanttekening is te plaatsen bij de uitspraken in alinea 6?

In de tekst komen diverse mensen uit de boekenwereld aan het woord.

2p **19** Noteer voor elk van onderstaande personen of ze thrillers van vrouwelijke hand vooral positief of vooral negatief lijken te beoordelen, of dat ze een genuanceerd oordeel geven.
Neem de nummers van deze personen over en zet daarachter **positief**, **negatief** of **genuanceerd**.

1 Connie Palmen (alinea 3)
2 Tomas Ross (alinea's 3 en 15)
3 Sander Verheijen (alinea 5)
4 Elena Avanzas Álvarez (alinea's 11 en 12)

Uit alinea 13 kun je twee redenen afleiden om *domestic noir*-verhalen niet als "onbelangrijk geneuzel" (regel 158) te zien.

2p **20** Noteer deze twee redenen.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je totale antwoord niet meer dan 30 woorden.

In alinea 7 tot en met 13 worden boeken uit het *domestic noir*-genre en de schrijvers ervan besproken. Hieronder staan vijf uitspraken over dit genre en de schrijvers ervan.

2p **21** Noteer de nummers van de uitspraken en zet daarachter of de uitspraak volgens de tekst **juist** of **onjuist** is.

1 Boeken uit het *domestic noir*-genre beschrijven vaak situaties waarin vrouwen in de problemen komen door het gedrag van hun man.
2 Onderzoek laat zien dat vrouwen over het algemeen betere boeken schrijven dan mannen.
3 Juist de setting van boeken uit het *domestic noir*-genre is bepalend voor de impact die deze boeken op vrouwen hebben.
4 Het grootste verschil tussen door mannen en door vrouwen geschreven *domestic noir*-verhalen is de schrijfstijl ervan.
5 Boeken van vrouwelijke schrijvers zijn minder spannend dan boeken van mannelijke schrijvers.

2p **22** Welke omschrijving verwoordt het best de hoofdgedachte van tekst 2?

A De economische en maatschappelijke betekenis van boeken van vrouwelijke thrillerschrijvers zou door de literaire wereld meer op waarde moeten worden geschat.

B Het Nederlandse lezerspubliek zou wat meer aandacht mogen hebben voor de kwaliteiten van vrouwelijke thrillerschrijvers van eigen bodem.

C In Nederland bestaat binnen de thrillerwereld veel verdeeldheid over de eisen waaraan boeken van vrouwelijke thrillerschrijvers moeten voldoen.

D Vrouwelijke thrillerschrijvers zijn in Nederland vanwege onterechte tegenwerking door de oude garde pas veel later serieus genomen dan in de Verenigde Staten.

Uit de tekst kunnen verschillende argumenten worden afgeleid die een positieve houding tegenover vrouwelijke thrillerschrijvers en hun boeken rechtvaardigen.

4p **23** Vat vier van deze argumenten samen.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je totale antwoord niet meer dan 30 woorden.

Hieronder staan vier uitspraken over de auteur van tekst 2.

2p **24** Noteer de nummers van de uitspraken en zet daarachter of de uitspraak volgens de tekst **juist** of **onjuist** is.

1 De auteur heeft kennis van het schrijven van thrillers van vrouwelijke hand.
2 De auteur kan eigenbelang hebben bij het schrijven van deze tekst.
3 De auteur laat merken dat ze veel andere thrillerschrijfsters persoonlijk kent.
4 De auteur beschrijft eigen ervaringen met de negatieve benadering van vrouwelijke thrillerschrijvers in Nederland.

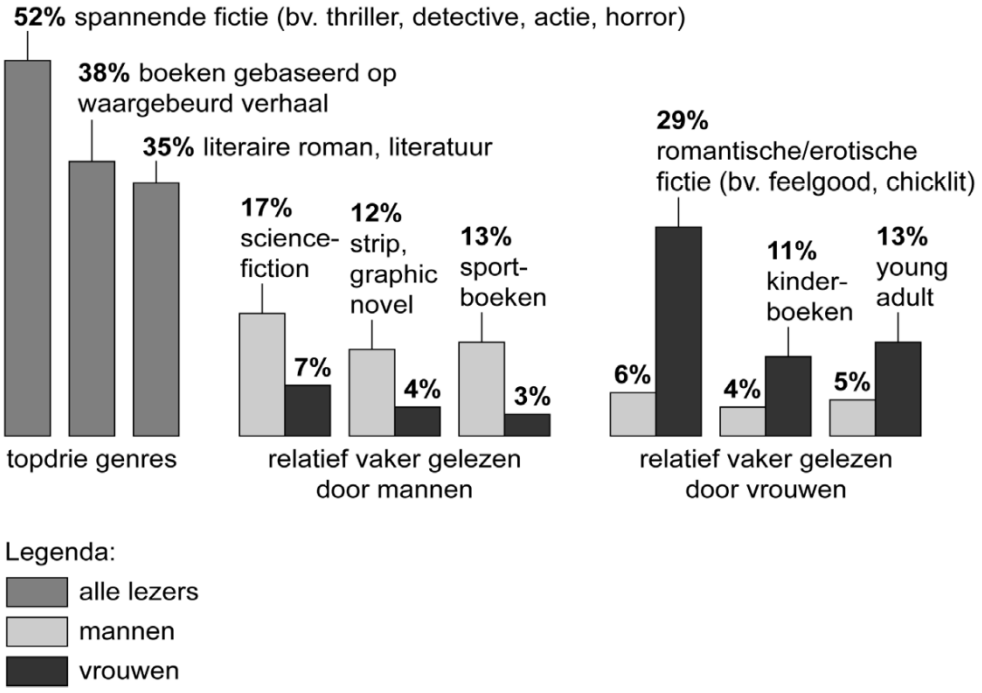
Stel, op school heb je tekst 2 gelezen. Daarin staan meerdere uitspraken over de verkoopcijfers en leesvoorkeuren. Je krijgt van de docent bron 1 om deze uitspraken te controleren.

bron 1

VAN PENSIONADO TOT TIKTOKTIENER: DEZE MENSEN HOUDEN DE NEDERLANDSE BOEKENMARKT OVEREIND

MEERDERHEID LEZERS LEEST THRILLERS

Percentage lezers dat aangeeft dit genre te lezen, 2023

Serena Frijters, de Volkskrant, 15 maart 2024

Bekijk bron 1.

"De thriller van eigen bodem kan redding bieden voor het boekenvak" (tekst 2, regels 14-16)

1p **25** Beargumenteer in hoeverre bron 1 deze bewering **wel** of **niet** bevestigt. Ga ervan uit dat de gegevens uit deze bron nog actueel zijn.
Neem de nummers uit onderstaande zin over en zet je antwoord daarachter.

Bron 1 bevestigt deze bewering (1) (kies uit: *wel/niet*), want …(2)… .

“Puur kijkend naar de verkoopcijfers zou je kunnen zeggen: als schrijver moet je het hebben van de 45-plusvrouw.” (tekst 2, regels 85-89)

1p **26** Beargumenteer in hoeverre de gegevens in bron 1 deze bewering **wel** of **niet** bevestigen.
Neem de nummers uit onderstaande zin over en zet je antwoord daarachter.

Bron 1 bevestigt deze bewering (1) (kies uit: *wel/niet*), want …(2)… .